

T.C. Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi

Anadolu University Library and Documentation Center

Muharrem YILMAZ*

Öz

Bu makalede Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi'nin gelişimi, görevleri, verdiği hizmetler ve geleceğe yönelik hedefleri anlatılmaktadır.

Anahtar sözcükler: *Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi, Üniversite kütüphaneleri, Kütüphane tanıtımı, Kütüphane hizmetleri.*

Abstract

This paper describes the development of the Anadolu University Library and Documentation Centre with the aim, missions and future plans of the mentioned service.

Keywords: *Anadolu University Library and Documentation Centre, University libraries, Library publicity, Library services.*

Anadolu Üniversitesi

İstanbul ve Ankara dışında Türkiye'de yükseköğretim kurumuna kavuşan Anadolu kentlerinin başında Eskişehir gelmektedir. 1958 yılında "Eskişehir Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu" adı altında öğretime başlayan Anadolu Üniversitesi, kuruluşundan bir yıl sonra "Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi" adını almıştır. Üniversite 1968 yılında halen merkez kampus niteliğindeki Yunussemre Kampusu'na taşınmıştır (Anadolu Üniversitesi, 2005, s. 3)

14.02.2006 itibariyle örgün bölümleri ve yaygın eğitim yapan Açık Öğretim Fakültesi'yle birlikte toplam 899,688 öğrenciye sahip olan Anadolu Üniversitesi (Anadolu.edu.tr, 2006), ülkemizin en çok nüfusa sahip üniversitesidir (Yok.gov.tr, 2006). Dünya çapında da öğrenci nüfusu bakımından üst sıralarda yer alan Anadolu Üniversitesi'nde, her türlü altyapısı tamamlanmış, çağdaş teknolojik olanaklara sahip, demokratik bir ortamda öğrenci öncelikli eğitim verilmektedir.

*Uzman; Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi Danışma Birimi, Yunussemre Kampusu 26470 Eskişehir (muhammeyilmaz@anadolu.edu.tr).

Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi

Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi, 1958 yılında Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nin kurulmasıyla birlikte oluşturulmuştur. Kütüphane, şu an hizmet verdiği Yunussemre Kampusu'nda yer alan yeni ve modern binaya 1994 yılında taşınmıştır (A. Yılmaz, kişisel iletişim, 1 Mart 2006). 12,330 m²'lik oturma alanına sahip olan kütüphane binası dört katlıdır ve 700 kişilik oturma kapasitesine sahiptir.

Kullanıcı memnuniyetini en yüksek seviyeye taşımayı kendisine hedef alan Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi, 30 personele sahiptir, 11 personel "kütüphanecilik" lisans eğitimi almıştır ve uzman kadrosuyla çalışmaktadır. Kütüphane yöneticisi, Daire Başkanı unvanı ile ve 657 sayılı DMK' ya göre çalışmaktadır. Ayrıca 30 burslu öğrenci kütüphanede görev almaktadır, toplam 60 personelle kullanıcılara hizmet verilmektedir

Kütüphane, akademik yıl içerisinde, hafta içi 08:30-22:00; cumartesi günleri 09:00-21:00 ve pazar günleri 12:00-16:00 saatleri arasında, haftanın 7 günü, kullanıcıların hizmetindedir. Akademik yıl içerisinde, haftada 83,5 saat hizmet veren merkez, yaz döneminde farklı çalışma saatlerine sahiptir.

Kitap ve süreli yayınların bulunduğu her katta birer adet olmak üzere toplam 6 adet fotokopi makinesi (1 adet renkli) kütüphanenin açık olduğu saatlerde, fotokopi hizmeti verilmektedir.

Tamamlanmış altyapısıyla Eskişehir'in en kapsamlı kütüphanesi olan Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi'nin, 2005 yılı itibarıyla koleksiyon durumu şöyledir:

Tablo 1: 2005 Yılı Koleksiyon Sayısı (Kdm.anadolu.edu.tr, 2006).

Yayın türü	Adet	Yayın türü	Adet
Kitap	191,653	Proje	246
E-Kitap	23,184	Arşiv – Yazma eser	18
Aktif dergi aboneliği	1276	CD-ROM	1904
E-Dergi	29,182	Slayt	259
Dergi (ciltli)	29,516	Ses kaydı	2665
Tez	3612	Video kaset	299
Müzik notası	1031	Plak	5
Mikro fiş	6802	VCD	48
Mikrofilm – Rulo	1167	DVD	18
Rapor	551		

2005 yılında, katma bütçedeki payı 879.000 YTL olan kütüphane bütçesine ek destekler sağlanarak yaklaşık 2.500.000 YTL harcanmıştır. 2006 yılı harcamaları için Maliye Bakanlığı'nın Anadolu Üniversitesi'ne Kütüphane ödeneği olarak belirlediği rakam 810.000 YTL'dir. Ayrıca üniversitenin fonlarından 2006 yılında kütüphane için ayrılan ek miktar 1.500.000 YTL'dir (A. Yılmaz, kişisel iletişim, 1 Mart 2006).

Kütüphanedeki tüm materyallerin bibliyografik kaydına Kütüphane otomasyon sistemi aracılığıyla ulaşabilmektedir. Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi, Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi (BAUM) tarafından geliştirilen, Kütüphane Yönetim ve BELge Erişim (KYBELE) sistemini kütüphane otomasyon yazılımı olarak kullanmaktadır. Halen Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Araştırma Uygulama Merkezi'nde Ana Sistem Sorumlusu olarak görev yapan Hüryaşa Aslan ve 1984 yılından itibaren Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi'nin idari görevini üstlenen Adnan Yılmaz tarafından oluşturulan KYBELE, Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi'yle birlikte, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kütüphanesi, Uludağ Üniversitesi Kütüphanesi, Haliç Üniversitesi Kütüphanesi, M.E.B. Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Kütüphanesi, TRT Genel Müdürlüğü Kütüphanesi, İnönü Üniversitesi Kütüphanesi ve İslam Ülkeleri İstatistiksel Ekonomik ve Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi Kütüphanesi tarafından da kullanılmaktadır (Kybele. anadolu.edu.tr, 2006).

Kullanıcılar, kütüphane içerisinde, 20 adet OPAC aracılığıyla kütüphane katalogunu tarayabilmekte ayrıca beş farklı noktada yer alan kablosuz ağ vericileri ile kütüphane içindeki tüm alanlarda kendi bilgisayarlarıyla internet bağlantısı kurabilmektedirler.

Kullanıcılar, kütüphaneye gelmeksizin, web sayfası aracılığıyla ödünç aldıkları materyallerin süresini uzatabilme ve herhangi bir materyale rezerve işlemi uygulayabilme olanağına sahiptir. Ödünç verme servisine uğrayan kişi sayısı, 2004 yılında 33,004 iken, bu rakam 2005 yılında 30,939'a düşmüştür. Bu düşüş, uzatma ve rezerve işlemlerinin web sayfası aracılığı ile yapılmasına bağlanmaktadır.

Anadolu Üniversitesi mensupları, üniversitenin "vekil (Proxy)" sunucusu aracılığıyla veri tabanlarına ve elektronik dergilere kampus dışından erişebilmektedirler. Yenilenen "CD Network" sunucusu aracılığıyla da, CD veri tabanlarına da erişilebilir hale gelmiştir. Diğer taraftan, abonesi olduğumuz "Ebrary" veri tabanı içerisindeki e-kitaplar ve veri tabanlarıyla erişilen e-dergilerin tamamı OPAC'lara (KYBELE) aktarılmıştır. Kullanıcılar taramalarını yaparken bu kaynakları da görebilmekte, verilen linkle birlikte doğrudan kaynağa ulaşabilmektedir. Aynı şekilde, web üzerinden de katalog

tarama içerisine dâhil edilen elektronik kitaplara doğrudan erişim mümkündür.

Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi, KYBELE'nin kuruluşu ile üniversitenin dergilerini sayısal ortama aktarmaktadır. Anadolu Üniversitesi bünyesinde hazırlanan ve yayımlanan dergilerde yer alan makalelerin tam metinlerine kütüphane web sayfasından erişmek mümkündür. Kütüphane tarafından taranarak sayısal ortama aktarılan makaleler, PDF formatında kütüphane web sayfasından kullanıcıların hizmetine sunulmaktadır. Makaleler açık erişimli olarak arşivlenmektedir.

Kullanıcılar, elektronik posta aracılığıyla ilgilendikleri konularda “güncel duyuru hizmetinden” yararlanabilmektedirler. Kütüphaneye yeni gelen kaynaklar, konularına göre tasnif edilerek, kullanıcılara duyurulmaktadır. Üç farklı ara yüz seçeneğine sahip kütüphane katalog tarama sayfası, İngilizce olarak da kullanılabilir.

Kütüphane’de, Anadolu Üniversitesi’nde çeşitli fakültelerde öğrenim gören görme engelli öğrenciler için oluşturulan, ders materyallerinin ve çeşitli kitapların ses kayıtlarının yer aldığı “İşitsel Bölüm” yer almaktadır. Bölümde görme engelli bir personel çalışmaktadır. “İşitsel Bölüm”, çevirmen ve yazar *G.Doğan Görsev’in* (Caz sanatçısı *Kerem Görsev’in* babası) 40 yıllık bir çaba sonucu meydana getirdiği ve 7 bin eserden oluşan “Evrensel Klasik Müzik Arşivi”ni Anadolu Üniversitesi’ne bağışlamasıyla birlikte daha da zengin ve işlevsel hale gelmiştir. Arşiv, Rönesans’tan 20’nci yüzyıla dek Batı Avrupa’dan İskandinav ülkelerine, Orta ve Doğu Avrupa’dan Türkiye’ye, Hindistan ve Japonya’ya, ABD’den Latin Amerika’ya kadar bini aşkın bestecinin yaklaşık 7 bin eserinden oluşmaktadır. Şu an işlemleri devam eden koleksiyondaki kompakt diskler orijinali muhafaza edilerek, en kısa zamanda dolaşımda yerini alacaktır aynı zamanda koleksiyonun web üzerinden dinlenebilesi için çalışmalar devam etmektedir. Yeni teknolojiler ışığında, “İşitsel Bölüm”deki, tüm ses kasetleri, kompakt diske aktarılmaktadır. Hem yerden kazanma hem de kullanıcılara dinleme kolaylığı sağlama amacı taşıyan proje gerekli cihazlar aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Diğer taraftan “İşitsel Bölüm”e yeni alınan “Arkadaş” isimli cihaz görme engelli kullanıcılara büyük kolaylık sağlamaktadır. “Arkadaş” isimli cihaz, basılı materyalleri 15-20 saniye gibi kısa bir sürede bir tarayıcı gibi işleyerek kullanıcılara sesli olarak aktarabilmektedir. Kullanımı son derece kolay olan cihaz, bilgisayara bağlanabilmekte, barkod okuyucu ve USB disk gibi cihazlarla uyumlu çalışabilmektedir. Bu cihaz yardımıyla kütüphanede, sayısal sesli bir kitaplık oluşturma çalışmalarına da başlanmıştır.

“Görsel Bölüm”de de video kaset, CD-ROM, disket, VCD, DVD vb. formatında olan kaynaklar bölümün açık olduğu saatlerde hizmete sunulmaktadır. Ayrıca, kitap eki olan CD’ler de burada bulunmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi, ayrıca "Anadolu Üniversitesi Avrupa Birliği Araştırma Uygulama ve Dokümantasyon Merkezi"ne de ev sahipliği yapmaktadır. Kütüphane binası içerisinde yer alan fakat kütüphaneden ayrı bir birim olarak faaliyetlerine devam eden merkez bünyesinde Avrupa Birliği mevzuatı ile ilgili dokümanlar, bilimsel yayınlar, istatistikler ve raporlar yer almaktadır. Bu birimde yer alan kaynakların bibliyografik bilgilerine de katalog tarama sisteminden erişmek mümkündür.

Hizmetlerini sadece Anadolu Üniversitesi ile sınırlı tutmayan kütüphane, aynı zamanda Eskişehir'e ve Bölge'ye de hizmet vermektedir. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nin lisansüstü öğrencileri, akademik ve idari personeli Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkez'inden yararlanabilmektedir (ödünç verme hizmetleriyle birlikte). Akademik yıl başlangıcında her türlü kullanıcı grubuna tanıtım turları düzenleyen merkez, şehirdeki orta öğretim kurumları dâhil olmak üzere çok geniş bir kitleye hitap etmektedir. Ayrıca hizmetlerini ve yenilikleri yerel basın aracılığıyla herkese ulaştırmakta, üniversitenin yayınladığı elektronik ve basılı kaynakları duyuru amaçlı olarak etkin biçimde kullanmaktadır.

Kaynakça

- Anadolu.edu.tr.* (2006). 16 Ocak 2006 tarihinde <http://www.anadolu.edu.tr> adresinden erişildi.
- Anadolu Üniversitesi. (2005). *Anadolu Üniversitesi: Katalog 2005–2006*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Öğrenci İstatistikleri.* (Ön lisans, Lisans ve Lisansüstü Öğrenci Dağılımları). (2006, Mart). 10 Mart 2006 tarihinde Yüksek öğretim Kurulu Web sitesinden erişildi: <http://www.yok.gov.tr/istatistikler/istatistikler.htm>.
- Öğrenci sayılarına göre istatistikler.* (2006, 14 Şubat). 1 Mart 2006 tarihinde Anadolu Üniversitesi Web sitesinden erişildi: <http://ogrsayi.anadolu.edu.tr>.
- Koleksiyon.* (2006, 16 Ocak). 10 Mart 2006 tarihinde Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi Web sitesinden erişildi: <http://www.kdm.anadolu.edu.tr/tanitim/index.htm>.
- KYBELE – Kütüphane Yönetim ve Belge Erişim Sistemi.* (2006, 16 Ocak). 10 Mart 2006 tarihinde Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi Web sitesinden erişildi: <http://kybele.anadolu.edu.tr/update/kykut.htm>.
- Yok.gov.tr.* (2006). Mart 2006 tarihinde <http://www.yok.gov.tr> adresinden erişildi.